

Este de trei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, cand o cota intraga, cand numai diumetate, adica dupa momentul impregiarilor.

Prețul de prenumerațiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	7 fl. a. v.
diumetate de an	4 " "
patrariu " "	2 " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	15 fl. v. a.
diumetate de an	8 " "
patrariu " "	4 " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la toti dd. corespondenti a-i nostri, si d'adrepul la Redactiunea Stadt, Wallfischgasse Nr. 8, Mezzanin, unde sunt a se adresa si corespondentiile, ce se trimt la Redactiunea, administratiunea seu speditiunea, care vor fi nefrancate, nu se vor primi, era anonime nu se vor publica.

Pentru a nu cede si alte comunicatiuni de literes privat — se raspunde cate 7 cr. de linie, repetirile se fac cu pretiu scadit. Pretiul timbrului este 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditura: Mariahilf, Windmühlgasse Nr. 29. unde se primesc insertiuni.

Acesta e numerul din urma in patrariul juliu — septemvre. Prenumeratiuni pe patrariul venitoriu se primesc cu conditiunile din fruntea foiei.

Redactiunea.

Viena 1/13 opt.

Ieri la mediadi, in cabinetul ministrului de externe conte Mensdorff, se schimbara ratificatiunile tratatului de pace austro-italian, totodata impoteritului Italiei generalului Menabrea i se predece coron'a de fer, recunoscuta in tratat de proprietate italiana. Se ascepta ca diurnalul oficiale se publice mane acest act.

Cu cessiunea Venetiei, bugetul statului dobandesce mult. Austria nu va mai eheltui dieci de milioane pentru sustinerea acestei provincie, era manile cele multe militari inarmate si vor poté cercá ocupatiune productiva. Pacea inarmata din Venetia costá spese de resbel, deci cestiunea e usiorare pentru popóre, si e garantia de pace pentru monarcia.

De la caderea imperiului roman pana in diu'a de astadi, nici un'a din speditiunile cele multe ale Imperatorilor nemtiesci pre pamentul italian nu li aduse de cat cheltuieli si versari de sange, spiretul italian n'a potut privi cu linisce catra domni'a straina. Fie ca aceste invetiature cascigate atat de scump, se nu remana fora folóse pentru venitoriu, si se convinga amendouer partile ca prin garantare imprumutata a nedependintiei lor si pot sustiené si nutri relatiuni bune!

Pre cand astfel judecam cessiunea Venetiei, remane obieptul unui studiu serios si mai indelungat daca prin cel'a lalt tratat de pacc, prin retragerea Aus-

triei din Germani'a, — pre cat popórale negermane ale monarciei scapara de temerea germanisarei, si desclinit pre cat noi ne-am mantuit, nu cumva pre atat'a mai mult, avem se ne temem de magiarisare, si respeptive in Bucovin'a de slavizare? —

Din Franci'a n'avem se insemnam nemica de importantia. In Angli'a se continua meetingele in favórea reformei legii eleptorali. Ministeriul actuale de nu va cede, anevoaia se va poté sustiené.

Diurnalele rusesci continua plansorile contra Austriei, caci a numit pre Goluchowski polonul de locutieninte in Galiti'a. In acésta consideratiune a elementului polon ved ele vatemarea rutenilor, séu (precum i numesc ele) a rusilor, conatiunalilor lor din Galiti'a. Din contra, diurnalele francesci, si polonii din Prusia canta imne acestei denumiri. Pres'a nemtiésca obsérva: administratiune buna se recere si suprimerea energica a influintiilor rusesci, ca se nu cape tam o Venetia nóua in nordul monarciei. —

Cestiunea Romaniei la Constantino-pole, dupa scirile de ieri, e numai cestiune de eticheta. Sultanul ascepta sosirea Domnitoriului. Din Bucuresei cu datul 12 l. c. se telegrateza ca ministrii Georgiu Stirbei pléca éra si la Constantino-pole, si ca in locul lui va grigi ministriul de finantie Maurogeni ad interim de portfoiul esternelor. —

Scirile despre rescóla din Candia sunt de dóue feliori. Dupa unele, rescolatii au inceput negociatiuni cu guvernul turcesc si sunt prevederi pentru rezultate. Altele afirma ca Mustafa Pasia fu batus la 30 sept. si ca se gatiá la atac general pentru 2 opt. despre care inca nu veni scire.

Guvernul turcesc opresce intrarea

diurnalelor grecesci straine, éra cele interne si-au frenel lor daca vorbesc multe despre Candia.

La Atena se crede ca rescolatii se mai pot sustiené vr'o siese septemane fora ajutoriu strain. Guvernul e in perplexitate, pentru ca demonstratiunile pretind se se iee ofensiva. La aceste demonstratiuni, in 5. l. c. reprezentantele Austriei avu parte de trei vivate.

Langa Temisióra in 10 opt. n.

(gm.) Am se spun pre scurt, ca la noi nu merge cu miscarile politece, ori cat se ncérea din unele parti provocarea lor. Ni s'au adresat prin —, dar las persón'a, ca se nu scót'a cui-va ochii, — destul ca ni s'au adresat unii dintre corifeii serbilor si a slovacilor si — si a altor'a in acésta privintia, dar — in desiert. Conducatorii nostri, judecand liniscit, — nu vor, nu afla cu cale, de lipsa, la temp, ca se ne miscam. Nu pot, nu me semt chemat si autorisat a insirá din fir in per argumentele, prin cari ni se recomenda reserva, rabadare, observare; s'au atins ele ocaasionalmente in colónele acestei foi din destul; atat'a numai mi ieu iertare a atinge din parte-mi, pentru ce vor ca se me pricépa, ca — intr'adever diplom'a din 20 optóvre a fost mihilocita prin cei mai indresneti si cari sciau atunci se sberé mai bine; — patentele séu constitutiunea din faur s'au esoperat prin cei-ce sciau mai bine se sioptésca si — amagéscá; rezultatele le veduram si le gustaram cu totii; om patriot, om cu mintea si inim'a la loc — nu poté de cat se le planga. Acum se vedem: care séma de ómeni va aflá ascultare la nóua reconstituire a monarciei? — tot barbati castelor si a-i particularismului, séu — veni-vor la rond si cei ai popórelor? — popórele lui Ddieu, séu creatiu-

nile fórtiei si a mintiunei istorice? — Se vedem. — Despre noi, dupa atate manifestatiuni eclatante de opt spre diece ani, numai maliti'a mai poté se se scusa, ca n'ar sci, ce vrem si dorim. Dar catra acésta mai am se reflect, ca nice diplom'a, nice patentele nu sunt planurile si produptele ómenilor ce se obrusera ei de capul lor, ci cari erau chiamati aeve de monarcul la vot; apoi noi romanii de opt spre diece ani mai facuram une-ori inca si trist'a sperintia, carei una-data, in timpul acél'a, cand scriám 1851, fieriat Petru de Mocioni, in faci'a principelui Schwarzenberg si a omnipotintelui Bach, in termini pré amari i dede urmator'i'a spresiune: „Ne-ati ascultat, ne-ati luat voturile si dorintiele cu deamenuntul in scris, pentru ca se le conósceti cat de bine, ca se ve sciti ferí de a ni le — implini!“

Faca-si cei vitezi de cap, ér noi — se fim ómeni de omenia si se sperám nu intru boiari si fiii ómenilor, ci in total din ceriu si dreptatea lui eterna. —

Ast'a am avut a dice la o intrebare a politice generale, ce mult ventura adi in cercurile private. Acum trec la altele mai speciale.

Dieu a fost timpul, ca se ni se publice o data ceva-si deslucitoriu in causa Alumneului proieptat de pré demnul nostru dn profesore Craciunescu, caci incepusera a se respandí nescari sciri cat de confuse, si — nu unul dintre ddni protopopi diceá si tramiteá vorba, ca nu va dá si nu va aduná nice un cruceriu, pana nu se va staveri destula garantia pentru curat'a si prompt'a administrare si folosire a medilócelor adunate, amesurat menirei lor. Dl Craciunescu se pare ca pré putin conóscé slabitiunile ómenilor, si asié, privind el numai la importantia causei, a fost uitat cu totul de scrupulii

FOISIORA.

Caletoriile lui Iacov Cook

in jurul pamentului.

Iacov Cook e omul cel mai mare dintre toti cati au caletorit pre ape de la descoperirea Americi pana acum'a. Vom scrié despre vietia acestui om, purure vrednica de cetit, pentru caletoriile lui cele departe, si pentru suferintiele cele multe prin cari a trecut.

Iacov Cook de origine anglu, s'a nascut in 3 noemvre 1728 in comitatul York. Parintii lui fiind seraci, nu-l potura tiené la scóla, ci-l dederá la un negociatoriu care vindea cu meruntisul. Dar mintea cea mare a micului Iacov nu se multiamá cu bolt'a angusta, dorí se véda marea, pamentul cu ómenii ce-l locuiesc. Pe di ce-i innaintá verst'a, se dedá la suferintie, si érá tare pentru a le portá.

Ca junc paresi bolt'a, se duse pre o raie (corabie) cu carbuni, lucrá aci siese ani, apoi intrá ca marinariu (matros) in sierviutiu regelui Angliei. Un om diliginte si energie ca Iacov trebui se innainteze, peste trei ani fu suboficir la marina. Ca se póta innaintá pe acésta cariera, avea lipsa de sciintie matematice si astronomice, Iacov si le castigá din carti, fora de

invetiatoriu, in cat nu peste mult el fu stimat de toti pentru cunosciintele lui.

Caletori'a antaia.

In anul 1768 regele Angliei Georgiu III otari a trimite o espeditiune pe marea Iina, care de pre insul'a Tahiti séu Otaheiti (descoperita pe atunci) se iec in socotintia cum va trece stéu'a Vinerei (Lucéferul) prin róta sórelui, se multiamésca curiositatea astronomilor cari asceptá acésta intemplant, si totodata se cerce bine acésta mare, necunoscuta inca deplin. Regele numi pre Cook de capitan acestei espeditiuni. Ingrigindu-se de tóte cele de lipsa, le puse pe nai'a (corabi'a) cu numele „Endeavour,“ erau 85 de persóne in asta speditiune, intre cari si astronomul Green, cu Banks un om avut si invetiát.

In 26 aug. 1768 purcese corabi'a din orasiul anglu Plymouth, luand calea catra mediadi. Caletorii erau plini de bucuria, cugetand la locurile nóue ce le vor vedé. In a cincea di veni un vifor, rapí o luntre (barca) de langa corabia, dar ceriul se inserind, marea se liniscí, si un vent lin de catra medianópte maná corabi'a tot mai mult catra mediadi.

In 13 septemvre ajunsera in fati'a insulei Madeira, renumita pentru frumseti'a naturei, si pentru vinul cel bun. Aici desbarcarea antaia data, dar la aruncarea ancorei in apa (a mátiei, un instrument care tiene nai'a pe loc) li se intempla nenorocirea ca un suboficir rapit de ancora, fu tras in adancul marei, si tóte incer-

carile de a-l mantui, fura inzadar. Mai tardiu, adus mort dintre valuri, consotii lui l'immomentara dupa datin'a marinarilor, adica i legara de picióre cati-va plumbi de tun, si intre rogatiuni crestinesci lu cufundara in mare. Dupa acésta intemplantre trista, nu mai avura vóia a petrece pe asta insula frumósa, o parcisira dupa putiene dile, plecand catra mediadi.

Curund li se infatisara maretiele insule canarice, (de unde avem paserile cu acest nume) si intro acestea insul'a Teneriffa cu muntele ei vulcanic (vomitoriu de foc) innalt de 12,000 urme, a caruia culme lucésce in diorile de deminétia si in cele do sér'a. Nai'a naintá repede, trecend tropicul racului, ajunse in clima fierbinte.

Diu'a, arsit'a érá de nesuferit, dar nóptea érá placuta pentru stelele ceriului de mediadi si pescii cei multi de colorii diferite ce alorgau prin mare in sus si'n jos.

Caletorii erau inca in apropierea Africeii, acum'a luara calea in direptiunea mediadi-apusana, trecura aequatorele, unde sórle li stá tocm'a de a supra crescutului capului, si dupa caletoria de cinci septemane ajunsera la tiermurele Brasilei, care atunci érá sub domni'a portugaliilor. In portul orasiului Rio de Janeiro desbarcarea a dóua óra. Pe cat érá tiér'a defrumósa, pre atat'a de rea fu primirea ce intempinara. Vice-regele portugál nu li dede regas mai mult de cat se-ice apa si so-si cumpere nisce póme. Cei putieni cari esira din corabia

pe pament uscat, paz'a ostasiésca se duse pretofindene in urm'a lor. Portugalii cautau cu neincredere catra toti strainii ce veniau, temendu-se se nu li rapésca tiér'a, cum au rapit'o ei de la locuitorii cei vechi. Cooc se planse la vice-regele, spunendu-i scopul astronomic si sciintific, dar vice-regele respinse plangerea, deci trebuira se se puna iute pe corabia si se plece. Si-luara remas bun, portugalii aruncara dupa ei doi plumbi de tun.

De aci i duse corabi'a a lungul malului Americi de mediadi, dupa un vifor mare si frig mult ajunsera, cu inceputul anului 1769, la capul Americi unde tocm'a érá véra. Desbarcarea pe insul'a Feuerlandia, pentru a luá apa, a cunosce tiér'a si ómenii. Cele vediate aici, i intristara. Sórlele abié venise, verdétia ici si colé putiena, pomii micuti. Locuitorii traiau in cea mai mare seracia prin colibele lor, fati'a li érá ca rugin'a, ei indatinasera a o mangí cu colóre rosia séu négra. Imbracamintea li érá o pele simpla de vr'un animal, mancarea de frunte erau scoicele. Portarea lor érá blanda, umilita, aveau si superstitiuni. Mancau si bereau ori ce li se dá, vinul inse si vinarsul lu respingeau cu grétia. Mintea lor érá tempita, curiositatea lipsiá. Desi érá véra, frigul nu potea fi suferit, o excursiune botanica alui Banks i causá inghiatiarea piciórelor. Provediend corabi'a cu lemne, apa si alte trebuincióse, plecara inca in ianuariu, tienend drept catra polul de mediadi. Dupa o caletorie de 120 de óre, negasind nicairi vr'o insula, se intórsera in di.

Care este modul de a tratá despre afacerile bisericesci?

Toti teologii si invetiatorii bisericesci convin intr' acést'a, cá dupa conceptul ortodox modul de a tratá despre afacerile bisericesci este sinodale. Dara cand vine treb'a, de aplicá principiul sinodalitatii in casuri spetia séu la feliurii speciei de afaceri, atunci vedem pre unii altii folosindu-se de acest cuvent elistic asiá, precum li vine mai bine.

Noi cugetám, cá ceea ce se recunósce in princip, se se recunósca si in aplicatiune, almintre au cá principiul nu este, princip au aplicatiunea este retacita. De recunósca asiá teologii nostrii sinodalitatea de princip la tratarea afacerilor bisericesci, e de aplicat fara restringere la tratarea tuturor afacerilor si referintia la tóte organele societatii bisericesci, intre marginile de competintia dupa firea obiectelor si dupa insusitatea feliuritelor organ bisericesci.

Asiá dara noi, impreuna cu teologii mai buni si barbati cei luminati de spireta ortodoxiei, sustinem mortisiu teori'a, cumca tratarea tuturor afacerilor bisericesci, fie ele de origino domnedieésca séu omenésca, adeca referintive la credintia, cult si moralul crestii séu la cause bisericesci simple spiratuali si material, este de aplicat principiul sinodalitatii tot asiá si cu referintia la toti membrii societati bisericesci dupa mesur'a de competintia de semnata de firea obiectelor si de insusitatea feliuritelor organe bisericesci. Spre a sustine acést'a teoria, ne constring antaiu cuvintele w ditorului societatii bisericesci, apoi pras'a bisericeci ortodoxe den timpul apostolilor incoerciti si in urma logici'a sanetósa.

Asiá invétia Isus Cristos a tratá despre cauzele corectiunali ale credinciosilor mai antaiu separat, apoi in presentia mai multor'a, in urma inaintea a tóta adunarea bisericeésca dice, cá unde sunt cel putien doi séu trei adunati intru numele seu, acolo este si el in mediulocul lor. Forul cel mai mare este asiá dara dupa cuvintele domnului adunarea bisericeésca si numai acolo, unde sunt adunati credinciosii impreuna cu pastorii intru numele seu, este el cu darul seu in mediulocul lor.

Bine intielegend apostolii acele cuvinte ale Mantuitorului tratá despre tóte negótii mai insemnate numai in adunarea credinciosilor lor impreuna cu presbiterii si cu fratimea crestina. Alegerea lui Mattia in locul lui Iud vendiaterului, deciderea cauzii cu crestinii cedon Elini den Antiochia, alegerea celor siept diaconi si altele negótii de insemnate se face cura nu de unul séu altul de ntre apostoli, si nu numai de apostoli cu éschiderea presbiterilor si a credinciosilor, ci in adunarea tuturor si impreuna cu toti.

si pretensiunile lumei. Dar acum, cand o data scim, cá frumós'a intreprenderi s'a regulat prin influintia unui Babesiu si s'a pus sub o directiune si controla ca cea normata in conferintia din 4/16 sept. — banuelele cauta si amutia, ér inimele bune, inimele crestine si natiunale si pot face, si-si vor si face de sigur detorintia. Un'a numai am se rog pre dl Craciunescu, am se rog pre comitetul integ, ca adeca, in interesul cauzei, se nu iute, ci se caute a reportá cat mai regulat, din luna 'n luna publicului: *dela cine, cate si ce fel de ajutorie au incurs? — in ce mesura si in acui folos s'au intrebuintiat ele?* — Atat'a pentru asta data; ér cand va fi se tienem pus'a in aspect adunare generale, cred cá vom primi si desluciri mai de aprópe, si — cred cá vom mai combiná si ceva-si mesure mai de aprópe. —

In fine inea un'a, si apoi incheiu. S'a pus mult onorat'a redactiune interimale a Concordiei, nepoftita si — nechiama, se face o béta de aperare Ilustratei Sale domnului de Mocioni fatia cu unele insinuatiuni vile din partea lui „Pesti Hirnök“ organului conservativilor magiari.

Dice dl redactoriu inter. alias S. V. Popp, in nrul 74 al fóiei sale, cá „numele lui Mocioni in 1848/9 nu era inca conoscut intre romani.“ ci „e cu mult mai recinte, mai din cóce conoscut,“ si apoi cá Mocionescii sunt „tineri natiunalisti.“

A nimerit'o dl Sig. Popp, dupa cum de comun are el minunat'a norocire de a nimeri — de cate ori se apuca se face cuiva aperare séu critica ori caricatura!

Noi pre aici, cari nu suntem publicisti de profesie, asié scim, cá la diet'a din Posion de la 1847/8 figurá un Petru de Mocioni, ca anteu deputat al nobililor din Torontal, si cá el mult se framentá tractand cu capii partitelor in favórea romanilor; — mai departe asié scim, cá la 1848 chiar Mocionescii fusera, cari formara in Temisióra comitetul de pacificatiune, spargend cerbic'a si nimbul serbilor, cari pretindeau, cá ar fi tutorii legitimi ai romanilor; — mai de parte noi asié scim, cá in ianuarie 1849 doi Mocionesci se chiamara ca barbati de incredere a-i romanilor langa Monarcu la Vien'a, fiind ei tot odata impoteriti a mai luá langa sine inea alti doi romani buni,

precum si fecera; — mai de parte noi asié scim, cá meréti'a petitiune coleptiva a romanilor din Monarcia, ce se substerinú Maiastatei in aprilie 1849, e subscrisa de *trei Mocionesci*, si cá fie-icrtat Petru de Mocioni se privia de sufletul deputatiunei romane ce staruia la drepturile natiunale in Vien'a in anii 1849, 50 si 51; in fine noi asié scim, cá la 1849 Il. Sa dl Andreiu de M. fú denumit ca roman de suprem comisariu imperatesc in Banat si cá el functiuná ca cel mai zelos roman, punend in oficie pre toti romanii cati i veniau a mana si introducend prin ei limb'a romana in oficie, etc. etc.

Dar inse póte cá tóte acestea, cu tóte cá noi le scim pré bine, cá le-am vediut cu ochii, tot nu sunt adeverate, fiind cá dl Sig. Popp nu scie nemic de ele! — Ei, vai de noi cu publicistii nostri privilegiati! Mai de unadi tot domni'a Sa dl Sig. Popp ne dede pre sub ghiatia pre doi dintre deputatii comitatului, ér acum se puse se ni nege trecutul Mocionesciilor, trecutul celei mai ilustre familie ce avem! Apoi ast'a insemnéza a dá date sigure si adeverate istoriei natiunali! —

Oravitia in 17 sept. 1866.

Dupa ce cotii in fóia nóstra „Albina“ mai multe corespundintie despre conferintie invetiatoresci din episcopatul Caransebesiului me grabesc si eu a descrie conferintia invetiatorilor ce se tienú in Oravitia la 4 sept. v. In acést'a di, dupa finirea servitiului ddieese, la care partecipara toti invetiatorii adunati de prin pegrin pre cum si o multime de poporani, dl protopretviter Iacob Popovicu deschise conferintia prin o cuventare bine nimerita. Dl comisariu invetiatoresc. Vas. Nicolescu rosti alta cuventare in care desfasura misiunea unui comisariu, si pre urma areta detorintie invetiatorilor fatia cu implinirea cinamarii lor. — Dupa acést'i vorbitori luá cuvent dnul invetiatoriu vechiu din oom. Boccea montana care se numesce M. Bontea, si se adresa on. adunari si dlor frati ai sci cu cuvinte caldurese, accentuand tint'a conferintielor si folosul lor, rogand pre dl comisariu se face conoscut la locurile compinti, cumca salariile la multi locuitorii se urca preste tot abié la 126 fl. v. a. si inea si acestea le ar dorí multi se le mai miciorésca si in fine. ascurand adunarea, cá Mantuitoriu lumei conform dicerei sale: „Unde sunt doi séu trei adunati la un loc in numele meu, acolo sum si eu in mediulocul lor,“ va binecuventá si conferintie invetiatoresci, inchieie cu: „Se traésca Maj. Sa! pré bunul nostru imperat, sub al carui seut

parintese si natiunea romana incepú a gustá egala indreptatire in politica, se traésca Il. Sa dl episcop al Caransebesiului! si in fine, se traésca inspectorul scol. si toti dnii invetiatori!

Dupa incheierea conferintii antaia rss. d. protopop dede un prandiu la care fuse invitat dl comisariu inv. dimpreuna cu mai multi dni invetiatori.

Tot in acé'si di dupa médiadi incepura dnii invetiatori a se dedá cu metodul nou, cum au se propásiéca pruncia in seóla. Trei dile un'a dupa alfa tienura conferintie, si pre urma se incheiara prin o cuventare a rssmului d. protopop, un'a a dlui comisariu, si un'a a dlui Muntean fostului jude comunal si acum inspector scol. local.

C. Spian.
studinte.

Stamora-romana 23. septv. 1866.

Conferintie invetiatoresci le tienura invetiatorii din protopopiatul Jebeliului in Buziasiu la 4, 5 si 6 ale curintei. Dupa finirea santei liturgii, se facú inceputul cu chiamarea duhului sant, apoi in fine pré on. d. protopop Alesandru Ioanovicu deschise conferintie prin o cuventare corespundiatória, aretand folosul cel vor aduce natiunei nóstre aceste conferintie s. a. Dupa acést'a dl comisariu al conferintii, invetiatoriu P. Gaitovicu, amesurat programulu de instructiune, desfasura pre larg care e problem'a seólei preste tot, si care este problem'a seólei nóstre poporale in deosebi. — Dl. V. Brasioveanu invetiatoriu din Stamora-rom. inea rosti o cuventare scurtia in numele colegilor sei, si esprimá bucuria si multamirea comuna catra Ilustr. Sa dl. episcop rom. al Caransebesiului caruia la fine i urá: „se traésca!“ Cu acést'a se incheia conferintia antaia. — In dilele urmatórie se tienura cele alte conferintie urmandu-se instructiunilor. — La finea conferintielor, dl comisariu puse invetiatorilor 3 intrebari, cari se si primira cu unanimitate. Acele sunt: 1. Voiesc dnii. invetiatori a tiené conferintie si in anul venitoriu? — 2. Invoiescu-se ddlor la infiintarea unui fond invetiatoresc din care veduvele si invetiatorii sermani se capete pensiune? si a 3. Se intreba cá dnii invetiatori din Logosiu invoiescu-se a edá un manual pentru invetiatorii cei alati si cá voi-vor acéstia a spriginí opul acé'a? — Dupa ce se primira intrebarile acestea, dl comisariu dede sfat invetiatorilor ca se traésca bine cu preotii, cu judii com. etc.; dl invetiatoriu P. Bolocan multami in numele invetiatorilor dlui protopop, pentru ostanele aduse spre bunul natiunii. Dnul protopop si comisariu multamira invetiatorilor pentru portarea lor, si intonand cu totii: „Dónne tiene etc.“ se incheiara conferintie ce erau crecetate da mai multi straini.

G. Popovicu,
vicariu prot. a Jebeliului.

reptiunea medianópte-apusana, catra oceanul séu marea lina, cea mai mare dintre tóte. Dupa cateva luni de caletorie, clim'a incepú a fi mai calda si mai placuta. Un ostasiu dintre marinari furase un lucru bagatel, dar rusinea si frica de pedépsa lu facura se sara in mare.

In dilele d'antaie ale lui aprilé, gasira o céta de insule, dar nu putura desbará cáci tiermurele ér nalt fórté si tiepisiu, éra marca adanca, cat ancor'a nu ajungea. Li se infatisia apoi alta céta de insule, mai mari si mai frumóse „insulele sociali“, si intre acestea, cea mai renumita si mai marétia insula (ostrovul) Tahiti. La acést'a crau trinnisi de a casa, pre cum s'a dis mai sus.

Tahiti e dóra tier'a cea mai ferice den lume. Marginile fac cale de 90 de óre. Are iesuri cu verdétia multa, munti cu paduri dese, vái si riurele. Padurile au pomii cei mai frumosi, de cocos si de pane. Aioi crece tristia de miere, platanii si alti pomii ai climei de médiadi. Papagalii mierii si-au aici patri'a lor, intre multimea altor fel de paseri cantátore. Mai seraca e acést'a insula in vite cornute, la descoperirea ei avea numai porci, cani, si sióreci mari. Marea ce spala aceste maluri, e mai avuta de pesci de cat aiure.

Ómenii acestei insule sunt innalti si bine formati, colórea fetiei lor e oliva, ochii plini de spressiune si viétia, dintii frumosi albi. Portarea lor e placuta si plina de noblétiá. Merita cu drept cuvent a-i insirá intre ómenii cei mai

frumosi ai pamentului. Imbracamintea lor (gaita dintr'un fel de scórtia) éra un vestment lung pana la genunchie. Pe cap portau cununa frumósa de pér impletita cu flori, unii aveau turbane ca turcii. De curatienie grigiau fórté, cate de trei ori se scaldau la di. Limb'a lor e móle si melodiósa.

Asié érá tier'a si poporul de Tahiti, unde ajunsera caletorii nostri. Acesti ómeni, de loc ce bagara de séma cá nisec straini se apropia de tier'a lor, esira cu luntritie spre intempnare, ducend ramure verdi in semn de pace si aruncandu-le strainilor. Cooc desbará in acést'a tier'a la 13 apr. in portul de Matavai. Multimea de pe luntritiile ce-i inenjurá, adunarea barbatilor si a muierilor de pre tiermure, toti cu totii strigau de bucurie bineventand pe straini, aducendu-le pómele cele mai bune si alte nutreminte. Cooc cu Banks pasira mai antaiu pe pamentul uscat, locuitorii i intempnara cu semne de onorari si bucurie, éra cand li se dederá corale de stiela (iéga) si alte daruri, incepura cu totii se se bucare casf copíii. Anglii plecara cu acést'i locuitorii prin padurile tierci, pline de pomii cei mai frumosi, vedereanu se potea saturá de pomp'a si frumósétia naturei.

In diu'a urmatórie venira cateva cape-tenie la corabie, si invitara pe straini la Domnitoriu lor Tutahah. Acest'a domniá, pentru cá Domnitoriu adeverat a numele Otú érá inea pré tener, l'au si ascuns, Anglii n'au potut se-l véda. Resiedinti'a Domnitoriuului érá dóue óre departe de la naie. Anglii lu gasira intr'o

casa lunga, incunjurat de popor mult, intins pe un asternut. El se areta cu multa amicétia catra cei veniti, li se asternú si lor, si cuprinsera loc. Tutahah dede lui Cooc si lui Banks un cocosiu si o gaina, apoi fie caruia cate o bucatá mare de panura tahitica bine mirositórie. Anglii i daruira din parte-le o mahrama de matasa si al'a de panza suptire. Legara apoi amicétia: dand unul altuia cate o ramure verde, si rostind cuventul „taio“ (amic) tienend man'a in partea stanga a peptului.

De aci plecara caletorii prin tier'a, inea in acea di legara amicétia si cu alt Domnitoriu de rangul antaiu cu numele Tamaide. Acést'a i chiamá la prandiu in casa sa, intre mancarii numai pescii cei neferti si nefripti nu li placura Angliilor. Muierile si fetele nu sediura la mésa, ele grigiau a siervi óspetilor, a sparge nucile de cocos, si a gatí laptele cel dulce din aceste nucé. Bucurie érá de tóte partile, pana ce cati-va óspeti se plansera cá in restimpul prandiului li-a golit cineva pusunariile; de la unul furase o perspectiva mica, de la altul tabachiera. Banks manios dede cu patul puscei in pament, éra societatea mai tóta fugí de frica. Tamaide se superá fórté, imbia valuri de panura, dar Anglii pretinsera numai obieptele furate. Dupa catva timp Tamaide le gasí, si le aduse voias la óspetii sei.

A treia di veduira locuitorii o intemplanre si mai tristá. Anglii si-facusera un cort pe tiermurele marei, pusese cati-va ostasi de ai sei paza la el. Pre cand un ostasiu se preum-

blá in sus si'n jos fora de grige, un Tahitian smulse pusca den mani. Suboficirul de la paza nu lua in socotintia nesciintia Tahitanilor, e deloc porunci foc, pusca tuná si de frica caduira la pament o multime din cei nenimeriti. Cati putora o luara pre picior. Cooc audind pusca i intorná la cort, se superá fórté pentru cele intemplate, si porunci ómenilor sei cá nu mai atunci se intrebuintieze arme, cand nu vor poté face altmintre. Asta una data s'a intemplat versare de sange, si anevoia potú Cooc a duná érási pre Tahitiani pre langa sine. E voia se siéda mai lung timp in asta insula, decavea lipsa de amicétia locuitorilor.

Cooc, ca se póta supliní lipsele cele multe ale unei societati mari cum érá alui, facú terpre malul mării. Pentru o corala de stiela (iéga) in marimea unei mazari, capetau siese nucé de cocos, tot atate póme de pane. Cu pretiuri asié estine incarcá corabi'a cu tóte cele de lipsa.

Aprópe de locul tergului, Cooc infiintá o fortarétia. Locuitorii in nesciintia lor insisajutau cu lemne s. a. Cand se gatá fortarétia asiédia Cooc in ca 2 tunuri mari si 6 mai micé incorteland jumetate din ostasimea sa.

Sub acest ceriu placut, anglii traiau viétia decat care mai buna nici a visá n'au cu tezat cand-va. Marinari si soldatii ar fi remaice pentru totdeauna, cí invetiatera fatinele poporului, caletoriá prin tier'a si locuitorii i primiau pré bucurosi la casele lor, asidere ei aveau dese visite de la locuitori. Numai de pusunari

Pe această urme, desemnata de apostoli se
pasi in biserica ortodoxa in sechii d'antai ai
destinatii la tratărea cauzelor bisericesci, fa-
cându-se adunari parte regulate parte straorde-
nari in cercuri mai intinse ori mai anguste de
episcopi, presbiteri, diaconi si de credinciosi,
recum recerea firea afacerilor si concedeau
prepararile locale si ale tempului urgiilor
atunci.

Toam'a de la imperatul Constantin încôce
tempul imperiului bisantin începù principiul
stat absolut a se aplică aici colé si la tratărea
afacerilor bisericesci mai vertos prin acést'a, că
poporul credincios se socoti reprezentat in adu-
narile bisericesci prin delegatii regimului civile,
uneori prin insi-si imperatii, si asiă aflăm,
mai ales in sinódele icumenice numai pre cei
in cler siedind si consultand, éra pre popor
mai ascultand cele ce se trată, si, in form'a
lui vot negatív, respicandu-si neplacerea la
ele ce nu se invoia. Cu tóte acestea principiul
nodalitatii, de-si une-ori si unele locuri se aplică
natural, remase recunoscut in biserica orto-
doxa in tóte timpurile si la tóte popórele or-
doxe pana astadi.

Tot asiă de strins ne indupleca si logic'a
netósa a sustiné fara de scribitura principiul
nodalitatii, si, între marginele desemnate de
stura afacerilor si de competintia organelor
bisericesci, al aplică nu numai la treptele preu-
ite adeva la episcopi, presbiteri si diaconi, ci si
cét'a credinciosilor: Sinodul, adeva eclesi'a
in biserica, dupa radecina cuvintelor den lim-
ba gréca, insemnéza un'a si ace'a-si adeva adu-
narea credinciosilor, si de óra ce dupe institu-
tione domnediesca membrii constitutivi ai
bisericii eclesiastice sunt nu numai organele
preutiei sacramentale, adeva episcopii, presbi-
teri si diaconii, ci si organele preutiei mistice
a credinciosii séu precum lo dic laicii séu
preutiei, asiă dara cuvintele sinod si eclesi'a
si fi numai atunci sinonime si adunarile si-
nodale vor representá numai atunci comunita-
te eclesiastice, daca in acele adunari se vor
finti'a de'ntre toti membrii constitutivi ai
bisericii séu bisericei.

Comunitatile bisericesci sunt mai mici
mai mari, dupre cum e cercul de compe-
tente ale organelor preutiei sacramentale, ce
si in fruntea lor. Asiă sunt comunitati bise-
ricesci locale cu un presbiter séu paroc in
frunte, timentali cu un protopresbiter in frun-
te, diocesane cu un episcop in frunte, mitro-
politane cu un mitropolit in frunte, patriar-
chali cu un patriarc in frunte si comunitatea
bisericesca universale cu Isus Cristos capul
bisericei in frunte.

Fie-care de'ntre aceste comunitati biseri-
cesci au afaceri proprie parte de origine domne-
sca atingătoare de credintia, cult si moralul
biserice, parte de origine omenésca adeva simple
preutuali si materiali. Cele de antaiu le tratéza
organele preutimoi sacramentale dupre mesur'a
cui de competintia, éra despre cele lalte
tratéza organele preutimoi sacramentale in con-

curs cu alesii séu ablegatii den cet'a credin-
ciosilor.

Cugetăm a nu fi de prisos, a insemná si
acést'a, că comunitatile aceste bisericesci de la
cea mai mica pana la cea universale stau între
sine in legatura canonica strinsa, prin urmare
cu tóte, că fie-caria den ele in afacerile bise-
ricesci simple spiretuali i compete autonomie de-
plina, in afacerile religios-morali i compete fie-
cária autonomie numai relativa si numai comu-
nitatii bisericesci universali i compete auton-
omie bisericesca absoluta.

Dupre feliurimea comunitatilor bisericesci
si a cercului de competintia a fiecária den ele,
sunt si adunarile bisericesci feliurite. Asiă sunt
adunari parochiali in sinul bisericeilor lo-
cali, compuse den pastorii de suflete locali si
den alesii comunci bisericesci; adunari proto-
presbiterali, compuse den protopresbiterii cu
pastorii de suflete si cate cu cati-va alesii den
sinul adunarilor parochiali: adunari episco-
pesci seu diocesane, conchiamate de episco-
pul diocesan den protopresbiteri cate cu cati-va
presbiteri si credinciosi alesii den sinul aduna-
rilor protopresbiterali; adunari metropolita-
ne, conchiamate de metropolit den episcopii
dioceselor cate cu cati-va membri, alesii den
adunarile diocesane: adunari patriarhali,
conchiamate de patriarhi den metropolitii si
episcopii teritoriului patriarcale cate cu cati-
va membri den adunarile metropolitane.

Afara de aceste adunari bisericesci ordi-
nari sunt si adunari straordenari au parte-
culari adeva in un'a séu alt'a parte a biseri-
cei au icumenice, intru cari fu reprezentata
intrég'a biserica ortodoxa.

Numirea adunarilor bisericesci in deco-
mun este sinod; totusi inse intru intielesul
precizat sinóde se numesc de unii numai acele
adunari, cari de regula constau den episcopi si
in cari se tratédia despre afaceri strins religio-
morali adeva despre credintia, cult si moralul
crestin, éra cele lalte adunari le numesc adu-
nari sinodale, congregatiuni, convente, confe-
rentie si deasemenea.

Drept că nu in tóte partile bisericei orto-
doxe se afla in pras'a adunarilor sinodali pana
in cercurile comunitatilor bisericesci mai mici
si numai rare locuri participa si lumenii la
afacerile bisericesci; dara acum, cand abusurile
si usurpele fac loc constiintelor de drept si pe-
terenurile sociale politice, ar fi se se curatie si
in biserica rugin'a timpurilor barbare si se
revina in victia institutiunile crestine sinodali
cu atat mai virtos, de óre-ce prosperitatea si
binele bisericei pretind acést'a neaparát.

Escelintia Sa parintele episcop al Bucu-
vinei a produs in sinodul de Carlovitii den
anul 1864, asioma suum cuique, si noi cu-
getăm, că Presentia Sa nu a restrins acea asi-
oma drepta si frumósa la sine séu numai la
episcopi, ci a scoposit, de a se concede tuturor
organelor bisericesci cet'a ce este a lor, asiă
dara si in caus'a participarii in adunarile sino-

dali suum cuique se se recunósca si se se
conceda.

Dreptul nedisputaver al credinciosilor,
de a participá la tratările curinte in adunarile
bisericesci inferioare, precum sunt cele locali,
timentali si diocesane, se vede si de aici, pen-
tru că afacerile bisericesci, ce stau in compe-
tintia acestor adunari, sunt in de comun numai
simple spiretuali si materiali, éra nu strins reli-
gios morali adeva atingătoare de credintia,
cult si moralul crestin, cari afaceri se tien de
competintia sinódelor mitropolitane si patriar-
chali séu ale celor straordinari, precum sunt si-
nódele genérale si ecumenice; dara insu-si in
aceste sinóde, de ar avé a se tratá între altele
si despre afaceri simple spiretuali si materiali,
atunci ar si mirenii tot dreptul, de a se nu-
merá între membrii sinodului si a luá parte la
consultari referitive la competintia lor.

Ce se atinge de timentia voturilor ale
feliuritelor organe bisericesci, sustienem teori'a,
cumca in afaceri de origine domnediesca au
vot numai organele preutiei sacramentale adeva
episcopii, presbiterii si diaconii, insa nu cu ase-
menea vigóre, ci dupre mesur'a de competintia
a treptei preutiei sacramentale, pe care se afla;
prin urmare in casuri de disparitate in pareri,
mai multa tarie are votul presbiterilor, de cat
al diaconilor, mai multa al episcopilor, de cat
al presbiterilor. In afaceri insa de origine ome-
nésca, cari sunt simple spiretuali si materiali,
au vot si credinciosii in adunari sinodali si a-
cest vot e de asemene vigóre ca si al diaconi-
lor, presbiterilor si insu-si al episcopilor. —

Incheiand desfasurarea despre afacerile
bisericesci, insemnám, că rotinódu-ne de tóta
polemic'a si espunand simplu teori'a acést'a
cumpentorie, nu ne vom retrage de la oblega-
mentul, de a demústrá, veri carea parte si a
respunde la obiectiunile ce s'ar face in óre-care
punct. —

Reproducem urmatórea invetiatura
in privintia colerei, căci nu scim daca
s'au ingrigit si alte comitate in toam'a
casí Aradul:

Nr. 10313—1866. De la jurisdictiunea comit. Arad.

Invetiatura poporala X
in privintia colerei epidemice. *)

I. Despre lipitunea colerei epidemice.

Coler'a, ce domnesce acum epidemicesce,
a erupt in anul trecut in Arabi'a, între poporul
ce mergeá la ruga la Mecc'a, de unde s'a adus
in Europ'a, si precum se vede, trupul celor
ce patimesc in acést'a bóla, nu e lipicios; inse
contientul (nutrementul) matielor, trecut in
putrediu, si golit prin vomarea séu scur-
sórea celor ce patimesc in colera epidemica,

*) Epidemia se dice bóla, ce intr'un temp si pe ace-
lea-si locuri lovesce pe mai multi deodata, de aici
se dice: colera epidemica, spre desclintare de co-
lera sporadica, care se aréta imprasciat la singura-
tici, in numer mic.

are fara indoiéla mare incurgere spre infintia-
rea si latirea acestei bóle.

a) **Presemnele colerei epidemice.**

Lips'a de apetit, gura amara, ingretosiare
de mancare, scursóre incuicere intrerupta, mai
ales dorere de ranza, riguire si coroirea
matielor; catra acestea mai vine inca neo-
dihána, lipsa de somn, strinsóri de pept, si obo-
sire mare.

Starea acést'a póte tiené de la 1. óra
pana la 8. dile.

Bolnavul se ingreunéza, se ostenesce ne-
intrerupt in lucrurile sale, si se uresece.

Fara presemnele acestea mai adeseori se
póte observá numai scursóre (diarhoea chole-
rica), dupa carea indata se desvólta pe de-
plin coler'a.

b) **Desvoltarea colerei epidemice.**

Presemnele sunt mai grele, bolnavul se
culca, si atunci urméza semnele caracteristice a
coleri epidemice:

1. Scursórea, care adeseori si iute se
repetiesce pe langa coroirea matielor, apoi se
golesece o materia cam galbena, si cam balósa
ca pisatul de orez, dupa aceea se impare ca si
cand belnavul s'ar usorá.

2. Vomarea, prin care bolnavul tórna
mai nainte remasite de mancare, mai tardiu
materia balósa, ce aseména pisatului de orez.

3. Sete mare.

4. Sgarciuri amórtitóre si dureróse,
ce se aréta mai nainte numai in pulpele picio-
relor, apoi si prin cele lalte parti a trupului,
d. e. sughitiarea.

5. Pisiatul scade séu si incéta cu totul.

6. Baterea pulsului scade séu si incéta
de tot, d. e. baterea pulsului la incheiatur'a manei.

7. Pelea trupului recesce, se immóie,
pe degete se incetiesce si venetiosce.

8. Fatia bolnavului scade, ochii se
ingrópa si genele venetiosc in pregiur; limb'a
si buzele sunt venete si reci.

9. Bolnavul perde sunetul graiului.

10. Resuflarea e repede, scurta, grea,
ér' aburarea e rece.

Starea acést'a póte tiené de la 3. óre
pana la 2. dile.

c) **Incetarea colerei epidemice.**

Vomarea, scursórea si sgarciurile slabesc
séu incéta, pulsul bate de nou, caldur'a trupu-
lui se maresce, venetiéla trupului se imprascie,
fatia incepe a fi mai vesela, peste tóte acestea
inse semnul cel mai bun e: daca trupul asuda
cam calduti, golitur'a bolnavului incepe a
aréta fatia firésca, si daca pisiatul incepe de nou.

Starea acést'a tiene 3—8. dile.

**II. Cum se se póte cei sanatosi sub co-
ler'a epidemica, si de ce se se ferésca?**

Cei sanatosi mai bine se pot ferí de co-
lera, daca in nainte si dupa erumperea colerei

1-a. Vor fi fórte moderati in mancare,
in beutura, in lucru, si in placeri, din contra
ori ce desfrenare e factorul colerei, si pentru

ouaiu se grigésca anglii nostri, pentru că
nitianii nu se puteau desvótiá de datinele
Ceea ce batú la ochii anglilor, fú aplecarea
subirea Tahitianilor catra poesia si muzica.
facura versuri, si nu preste mult o trupa de
di Tahitiani caletoriau prin tíera cantand
de anglilor. Dar nu éra acést'a unic'a lor
si, sciau aruncá cu prasci'a si sagete, in de-
tare de 60 de urme sagét'a lor nimeria trun-
tul platanului. Luntrile lor lungi cate de 70
urme taiau cu rapediune valurile marii, alt-
tre erau de prisos căci barbati si femei
si notá ca pescii, copiii cate de 6 ani saríáu
si frica in apa.

Locuintele Tahitianilor erau fórte simple,
si onduri de pari acoperiti, si fen in pod.
si că le trebuiau mai bune, in acest paradis
poteá fi victia mai placuta decat sub ceriul
or. Sciau acést'a Tahitianii, petreceau mai
si sub umbrele arborilor, aci si prandiáu.

Intre sine ei tráiau in pace. Nu lucrau
mult de cat aveau voia, natur'a le aducea
de lipsa. Dar nici erau leniosi, caletoriau
tre munti séu, cu luntrile pe mare. Se de-
adeau in arte, formau concerte intregi, cu
de lemn si fluere de bambus, — cantau
ocau.

In convenirile sessuale domniá libertatea
mai mare. Fete tenere imbratisiau pe angli
ederea tuturor'a, si nimene tienceá acést'a de
si necuviintios. Tahitianii erau omeni voiosi,
si purure, daca le vinia vr'o superare, plan-

geau si si-smulgeau perul, dar li trecea curend.
La mania erau iuti, dar neci asi'a nu tiencea
lung. Polatehora, soci'a unui Domnitoriu, o
femeia mare si tare fórte, veni intr'un'a de di-
le la fortaréti, si voind a intrá, o oprí ostasiul
de la paza precum aveá porunca. Polatehora i
dede un pumn, ostasiul cadíu la pament, si ea
intrá maniósa plangandu-se lui Cooc (pe care
si-l alesese de frate) a supra necuviintioséi por-
tari a ostasiului. Alta data Tamaide se planse
cu superare că un ostasiu a luat cu sil'a de la
múierca lui o secure de piétra, si i-a dat un
caiu pentru ea. Cooc porunci de adusera pe
ostasiul vinovat, si legandu-l la judecat la pe-
désa trupésca. Tamaide si Tahitianii cantau că
ce se va intemplá, dar abié capétá ostasiul ca-
teva sbiciuri, si ei incepu'ă cu totii a plange
ca copiii si a cere iertare pentru vinovatul.

Tahitianii aveau icóne ce infatisiau pre-
dumnedieii lor, si de acestia erau multi, i nu-
míau „eatua“, între alții un om mare, diform,
impenat de tóte laturile alb si negru. Locurile
acestor icóne se numíau „morai“, le imprejurau
cu ziduri, acolo li éra si templul si cimiteriul,
si nu suferiau ca strainii se se apropie de ele.

Scopul caletoriei — precum s'a dis mai
sus — fu cercarea calei Vinerei, si fiind că se
apropiá diu'a acestei intemplari, Cooc zidi in
fortaréti un turn astronomic, in care se asie-
dara instrumintele necesarie, între cari cel mai
de frunte asié numitul quadrante. In diu' ur-
matóre — ce spaima pentru angli! — quadran-
tele nu fu nicairi, lu furasera din turnul for-

taretici, desí ostasiu stetera paza di si nópte.
Fora quadrante nu se alegea nemica din cale-
torii lor, deci cercara in fortaréti, in naie,
casele si tafele din prejur, dar — inzadar.
Green astronomul si cu Banks luara calea prin
paduri, convenira cu amicul lor Tamaide, a-
cest'a scia si numele furului. Cale de trei óre
departe gasira instrumentul desfacut in tóte
partile lui, Green le compuse, si — spre bu-
cúria lor — nu lipsi neci un'a. Pa cale intal-
nira pre Cooc care venia in urma-le si in-
tornara cu totii la fortaréti. Aici gasira
la pórtá multime de ómeni plangand că Dom-
nul lor Tutahah é prins. (Cooc incredintiasse os-
tasilor se nu lasé pre nimene a esí din fortaré-
tia pana nu se va gasi instrumentul, si din in-
templare Tutahah éra in lantru.) Cooc Feliberá
de loc, Tamaide se imbratisá cu Tutahah între
laeremi de bucurie, poporul saltá adunandu-se
in jurul Domnului casí copiii pre langa parinte.

Desí acést'a se intemplase din nebagare
de séma, totusi locuitorii se superara pe angli
că au indraznit a pune man'a pe Domnul lor,
deci mai multe dile nu venira la terg, éra an-
glii nu aveau ce se manance. Atunci Cooc si
Banks mérsera in residintia la Tutahah, pe
care-l gasira sub un arbore incunjurat de o
multime de ómeni betrani. I daruira o secure
frumósa de fer, o camesia nóua de panza si un
vestment dupa mod'a tahitica dar din panura
anglesa. Tutahah se imbracă deloc, se mirá cat
i sta de bine, lu mirá si poporul ce saríá si
strigá: „taio Tutahah“ (Tutahah vi e amic.)

Domnitoriu apoi dede prandiu in onórea an-
glilor, dupa care urmá un joc al feciorilor, se
aruncau unii pre alții in aer, si care éra mai
tare primia laude. Cu acést'a veni érasí pacea,
si Tahitianii se ivira cu póme la terg.

In fine sosi diu'a pentru observatiunea
astronomica. Érá 3 iuniu 1769. Un nuor mi-
cutiu potea stricá totul. Sórele resari cu serin,
tot asié apuse, nuor nu se ivi — bucúria astro-
nomului Green! Érá 1/2 10 óre innainte de
médiadi, stéu'a Vinerea imbracata intr'un vél
de aburi trecú prin róta sórelui, éra la 1/2 4
óre dupa médiadi si-luá remas bun de la sóre.

Acum'a Cooc si-ajunsese scopul, dar na-
inte de plecat incunjurá insula pre o barca
mare pentru a o cunósce bine. Cand se gatiá
de cale, veni la el un preot de rang innalt cu
numele Tupaja, fost ministru reginei Tahitia-
nilor, acést'a se rogá se-l duca catra Anglia,
căci n'are dorintia mai fierbinte de cat a cu-
nósce lumea, si desclinit Angli'a unde infloresc
sciintiele si artele. Cooc se invoí pre bucuos.
Tupaja luá cu sine si pe siervitoriu seu Tajeto.
Din contra aflá Cooc că dintre ostasi lipsece
doi insi, cari se ascusesera nevóind a mai pa-
resí acést'a insula frumósa, paradisul pamentesc;
dar gasindu-i, i-aduse cu poterea.

(Va urmá.)

aceea mancarea de-a si multa, deprinderea multa trupesca si suflatesca, bet'ia, noptarea, abuzarea cu poft'a trupesca, tote sunt stricatiöse.

Medilöcele de prescurtare sunt aceste:

2-a. Aerul curat. — E de lipsa miscarea trupesca in tote dilele, inse fara osteneala mai departe se se ventura mai de multe ori chili'a.

2-a. In privinti'a mancarilor e de lipsa ca se romana fie cine pe langa mancarile indatinate, daca acele sunt destul de nutritöre, si se pot mistui usior; cei ce se tem de scursöre, se se pazesca de asiä felii de mancar, cari produc scursöre, seu daca sunt dedati cu vin, se bea vin rosu betran; de beut e mai buna ap'a rece curata, seu amestecata cu vin betran. Berea, daca nu a fértä destul, e stricatiösa.

4-a. Vesmintele se fie potrivite de a scuti trupul in contra tempului. — Cei ce au aplecare spre receä, spre scursöre, se póte in temp rece pe fóle si pe picioré vesment de lana (flanel).

5-a. Locuintia se fie uscata, vederösa, venturata, si cat se póte de larga, pentru ca locuintia umeda mai vertos cand sunt multi la olalta, e stricatiösa.

6-a. Curatieni'a in trup, in vesminté, in pat si locuintia, pentru aceea e de lipsa, ca hainele de pat mai adese ori se se ventura si patul adese ori se se schimbe, e straciös a locui in locurile acele, unde aerul e stricat prin aburarea mortatiunilor seu putredünilor, mai stricatiöse sunt intre tote iesitörele, ölele de nöpte, in cari se golesc bolnavii de colera. — Pentru d'a curat' spurcatiunile aceste, e de lipsa a topi in apa dicea punti de pétra veneta (sulfur ferri) intr'un vas de un acov, si fiindcä dupa experiintiele de pana acum'a coler'a se latiese mai vertos prin golitur'a bolnavilor de colera, drept aceea se se pazesca tot insul de intrebuintiarea iesitörelor straine.

7-a. Spre sustinerea sanetatei e de lipsa liniscea suflatesca, increderea in sine, voia buna, liniscea religiösa, incedere in medic, din contra temerea cea mare, tanguirea, si neincrederea, tote innaintéza erumperea colerei; dar' nu avem cauza a ne teme asiä tare de ea, ca astadi coler'a epidemica o cunöscem mai bine de cat pana acum'a fiindcä si in contra colerei se póte ajutorä omul, mai ales la inceput, cand coler'a se incepe numai cu scursöre.

III. Ce e de facut, pana cand sosese medicul?

De cumva sub tempul colerei epidemice s'ar ivi la cineva scursöre, si pana ce ajunge medicul abiamat, se-l culce ai sei, si se-l acopere cu poplöne, poniavo, seu dune incaldite, se-i puna pe fóle invalidura (Ümschlag) de haine, seu de aluat, seu fedeu (acoperisiu) incaldit, se-i dec din pravul, adca din leacul, ce se afla in tot locul de epidemia, la casa comunei, dupa ordinare; éra de beut pana ce sta scursörea, se-i de zama caldütia de bömbe de finior (de-coctum juniperi) tee de flori de teiu, si de cretisiöra. Decumva törna zer balos si nu parti de mancare, atunci se-i se dec in loc de beuturi caldütie, darabutie de ghiatia, si unde nu o ghiatia, i-se póte dá cate o inghititura de apa curata si rece, ér' pe stomac se pune hirean ras, pana cand rosiesce pelea.

In asta stare nu e de folos a dá bolnavului mancar seu vin si alte beuturi spirituöse.

In privinti'a vindecarii mai departe se ascultäm de medic, deörace experiinti'a a aretat, cumca leuirea nepotriviata strica mai mult de cat folosesece.

Insanetosiaarea.

Insanetosiaarea se aretä, cand semnele bölei incéta. — Si fiindcä dupa ce au trecut coler'a ranza bolnavului e förte slaba, pentru aceea la inceput se traesca bolnavul numai cu mancar zamöse, in portüni mai mici; d. e. cu zama de carne cu pisat de orez, si numai mai tardü e iertat bolnavului se tréca la mancarile indatinate. — Alteum dupa insanetosiaarea se umble la aer curat, si se incépa a lucrä lucruri mai usiore.

(Va urmä.)

Economia.

Despre modul aplicarei gunoiului.

1. Nu este tot atat'a ca ori si ce fel de gunoiu, ori si cum se se impartiesca pamentului de munca ei parerile economilor de camp, acelor esperti in privinti'a acést'a sunt urmatoarele:

Daca gunoiul din curtea economului constä in cea mai mare parte a sa din particule animale fora multa mestecatura de paie; — seu daca gunoiul din curtea economului au trecut bine prin procesul putredimei; atunci gunoiul va aretä cel mai bun efect imprasciindu-se pe desupra semenaturelor; din cauza cä venind preste el umediéle seu din aer, seu din plöie, subtitat de loc póte si fi supt de catra plantele pre cari are se le nutrösca.

2. Si gunoiul cel numai de jumatare putredit din curtea economului de camp, cu mai bun efect se aplica imprasciindu-se pe desupra semenaturelor de cat acoperindu-se cu bréde de pament, din cauza cä gunoiul si in stare numai jumatare putredit inca dá destula materie nutritöre de plante in anul 1. remanend ceialalta parte a gunoiului spre a putradü, si a nutri plantele inca si in anul vinitöriu, unde din contra se cere, cä paielo, tuleii, plevele, frundiele si alte maturaturi din curtea economului de camp, care n'au nici catamestecatura de balega si de urina vrend economul de camp seu fiind constrins de a le intrebuintä spre gunoierä holdei, cu brezde subtiri de pament se se acopere; cäci altcum pre fati'a holdei lasate, de vent si de söre se pre usca, si in acésta stare förte tardü le apuca putredimea.

3. Avend economul de camp pament de munca atat de mult, cat se nu fie in stare a-l gunoi prin gunoiul cascigat in curtea economica, seu prin paic, si alte maturaturi imprasciate pre holda; inca se mai afla la economii de camp si un alt mod de a inbunatatü pamentul, si al preparä pentru viitörea semenatura, care mod se chiama: tinerea in tielina in delungul unui, doi, si mai multi anni (lasarea de ogor.)

In tinutele siese, si cu pament de insusiri bune, se tine acésta tielina indelungul numai a unui an, cand apoi in anul vinitöriu si anumit in lun'a lui juniu o data, si tömn'a nainte de semanatura de a dö'a öra se ara, in care plésa de holde este indatinat a se semanä grau cu efect bun. Aratur'a tielinei (a bataturei) se face in lun'a lui juniu din acca cauza cä resturmandu-se suprafati'a holdei prin aratur (plug) in fati'a sörelui, se traga sörele umedéla din pament, si asiä pamentul se ajunga cat de pulveros pentru semanatura viitöre.

4. Prin tinerea in tielina (ogor) a holdelor, nunumai cä se reculege suprafati'a pamentului de dupa feluritele infestari cu unctele economice, acoperindu-se éras cu erburi, ci fiind indatinat ca pre atare holde animalele casnice: cornutele, caii, oile, seu porcii se se tine la pascatöre, asiä dar se dá holdelor prin tinerea in tielina si un nutrement strein prin balega si prin urinul acestor animale.

5. Catra medilöcele cele pana aci numerate despre inbunatatirea pamentului, si pregatirea lui pre semanaturele vinitöre inca se mai pot alaturä si alte döue; adeca desecarea pamentului de ap'a pre el jacatöre, si curatirea lui de pedeccele araturei adeca de petri, seu alte radecimä care impiedeca aratur'a.

6. Desecarea holdei se face tragend canaluri seu siantiuri destul de largi si de afunde pe locurile cele mai jos ale holdei, indreptand intr'a acest chip ap'a si celelalte umedeli de a se departä de pre holda; dar pedeccele araturei se iéu depre holda: cand petrite ici colé aflatöre cu serguintia se aduna, si cu carul se scot de pe holde, seu cand radecinele de spini, si de alte tufe cu sapoiul (budocul) se scot din pament, spre a cascigä miscarea libera a plugului.

C. R.

Oradea-Mara 9 opt. 1866.

In tergul nostru de septemana de astadi trecura bucatele cu pretiuri moderate. Graul frumos (fruntea graului) se vindü cu 8 fl. 50 cr. sinicul; graul mestecat cu 7 fl.; graul secaretiu cu 5 fl. 80 cr.; ordiul cu 4 fl.; ovesul cu 3 fl. papusioiul, de care in estimp nu avem pre mult, cu 6 fl. 20 cr. de sinic.

Se vendü lintea cu 9 fl. fasolea cu 12 fl. cartofele cu 3 fl. v. a. sinicul. — Cium'a de vite a incetat, dara totusi nu e certat a se face terg de vite in orasiu, ci numai a fara. — Coler'a domnesce si pre la noi, si mor ömeni cam multi, dara in dilele din urma aflaram cä nu toti de colera! La storsul vinului la cutare vie morira 3 ömeni förte repede, toti cugetau cä de colera, éra medicii dovedira ca mustul cel dulce a causat mörtea lor. — Culesul viilor s'a finit si nu fu indestulitoriu pre cum promisea in lun'a lui august; struguri erau multi dara

neavend plöia a trei'a parte s'a uscat. Vinul de estimp va fi inse dintre cele mai bune. Pretiul lui inca dulce este 9—10 fl. v. a. pentru 50 cupe (100 itic, ciuber.) — Papsioiul s'a copt, secet'a e mare, ömenii nu pot arä.

Agricola.

Arad, 10. octobr. 1866.

Cercarea bucatelor este si acum tot slaba. Speditiunile pre calea ferata sunt impedeate, si nici cä se primesc averi pentru straportare pre ea, fiindcä este lipsa de vagöne. Asemenea casuri avuram mai multe, dara cel putien se premia negotiu in localitatile curtei drumului ferat; acum'a nici acést'a nu se póte. Magasinele d'aici ale curtei drumului ferat sunt tote desierte, si totusi nu se primesc in ele nici macar astfelii de straporturi ce se aduc de la tiéra. Am avé lipsa mare ca se se delature aceste pedeco. — In Aradul-nou inca nu e mare concurentia de bucate. Graul se cumperä mai mult pentru mori platindu-l de metiu cu 4 fl. 80 cr. pana la 5 fl. 10 si 15 cr. — Secar'a érá cu 3 fl. 30 pana la 3 fl. 35 cr.; ordiul cu 2 fl. 35—40 cr.; cucurudiul nou cu 2 fl. 70—80 cr. de metiu. Timpul e recoros sér'a si demancti'a, éra preste di cam cald. —

VARIETATI.

— Astadi e banchet in Schönbrunn la care e invitat Menabrea si alti membri ai ambasadei italiene.

— „Vkr.“ pomenesce de o nunta in care toastul antaiu se aduse preotului protestant: „se traiesca!“ intonara öspetii. — Predicatorul se scolä si intrebä: cu se traiesc? (Poporeni nu-i platise salariul de lung timp.)

— Locutientini'a c. r. ung. depesiä cumca la 1. l. c. r. oficiu pottale din Czegléd fu gefuit; se furä in bani gata 12,370 fl.; si in obligatiuni 9,276 fl. 80 cr. v. a. Lotrilor nu li s'a dat de urma.

— Maj. Sa imperatul a sosit de la baile de Ischl si se afla in Schönbrunn. Foile boeme yré se scie cä in 16 ale c. Maj. Sa va intreprinde calctöria in Boemia.

— La Praga se asiödiara de curund nisce iesuiti. O deputatiune de cetetiani i-a rogat se se duca, dar nu ascultara. Acü se fac escese sub timpul liturgiei in beserie'a lor. Intr'o nöpte li se sparsera ferestrele.

Pensiunat

pentru fete.

(Stadt, Rothenthurmstrasse Nr. 24.)

Catarina Gabriel,

decorata cu medalia pentru sporiul ei, primesce domnitiöre sub ingrigirea ei, provedindu-le cu tote cele de lipsa.

Cursurile din 12 octobre n. sér'a

(dupa aretare oficiale.)

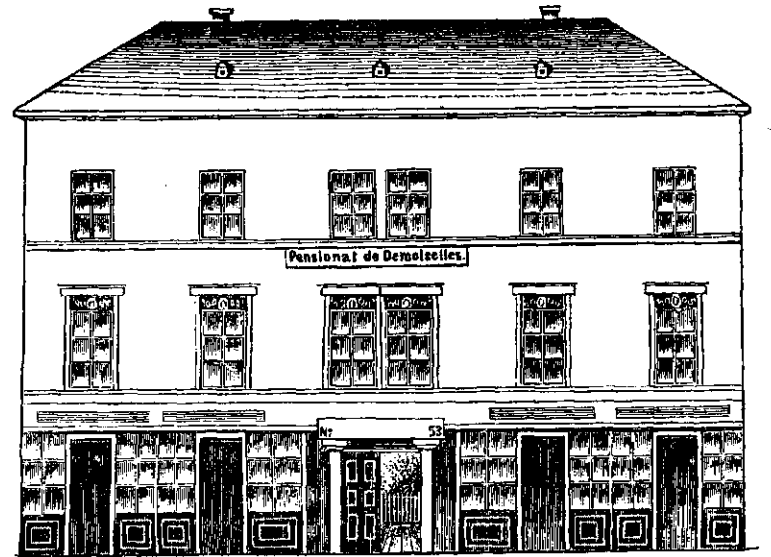
	bani	ma
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	54.—	54.—
" " contributiunali	99.50	99.50
" " nöue in argint	83.70	83.70
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	75.25	75.25
Cele nationali cu 5% (jan.)	65.80	65.80
" metalice cu 5%	58.90	58.90
" " mai-nov.	60.80	60.80
" " 4 1/2% "	50.50	50.50
" " 4% "	45.25	45.25
" " 3% "	34.—	34.—
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	70.50	71.—
" " " 1860 1/2 in cele intregé ..	75.60	75.—
" " " 1/2 separata ..	87.25	87.25
" " " 4% din 1854	73.25	73.—
" " " din 1839, 1/2	148.—	148.—
" " banciei de credit	121.75	121.—
" " societ. vapor. dunarene cu 4% ..	80.—	80.—
" " imprum. princip. Eszterházy à 40 fl.	—	—
" " " Salm à „	27.—	27.—
" " cont. Palfy à „	21.—	21.—
" " princ. Clary à „	24.—	24.—
" " cont. St. Genois à „	23.—	24.—
" " princ. Windischgrätz à 20	17.—	18.—
" " cont. Waldstein à „	19.50	20.—
" " „ Keglevich à 10	12.—	12.—
Obligatiuni de dezvoltare de pament:		
Cele din Ungaria	67.—	67.—
" Banatul tem.	66.50	66.—
" Bucovina	63.50	63.—
" Transilvania	62.75	62.—
Actiuni:		
A banciei nationali	710.—	710.—
" de credit	147.90	147.—
" „ scont	587.—	587.—
" „ anglo-austriace	75.—	75.—
A societatei vapor. dunar.	465.—	465.—
" „ Lloydului	180.—	180.—
A drumului ferat de nord	1610.—	1610.—
" " „ stat	188.50	188.—
" " „ apus (Elisabeth) ..	126.50	126.—
" " „ sud	201.50	201.—
" " „ langa Tisa	147.—	147.—
" " „ Lemberg-Czernowitz	176.—	176.—
Bani:		
Galbenii imperatesci	6.07	6.—
Napoleond'ori ..	10.26	10.—
Friedrichsd'ori ..	10.70	10.—
Suverenii engl.	12.80	12.—
Imperialii rusesci ..	10.50	10.—
Argintul	126.75	126.—

Publicare.

In urmarea determinatiunei Comitetului Societatii romane de lectura din Lugosi, in Siedinti'a sa tienuta in 14/26 septembru, 1866 Nr. 41 cu acést'a se aduce la cunöscinta publica, cumca adunarea generale a acestei cietati se va tiené la Logosiu in 8/20 octörie si in dilele urmatöre, la care serbare nationale, Comitetul in intielesul §-lui 19 al Statilor Societatii invita cu ondre pre toti membri Societatii si pre toti aceia, caror'a li jace nima promovarea si prosperarea culturai rului roman. —

D'in Siedinti'a Comitetului Societatii mane de lectura din Lugosiu tienuta in 1 septemvre 1866.

Michailu Nagy m/p., Juliu Petricu vice-presied. secretariu.

Institutul

mai inalt pentru crescerea damicelelor a damei Anna Gallmann, in Viena, Mariahilferstrasse Nr. 53,

unul dintre cele mai vechi si mai renumite institut in pusetiune frumösa si sanetösa, p' veduit cu gradina, se recomanda ferbinte P. T. parinti. Se póta grige mare de cultivare spiretuale si corporale si instruéza numai invetiatori capaci. Obieptele de inveti sunt: religiunea, cetirea, caligrafia, socöt'a, gramatic'a, stilul, geografi'a, istori'a univ'sale, fisic'a, istori'a naturale, literatur'a, limb'a franceso, italiana, anglese si magiara, desemnä, a depinge, forte-piano, a cantä, a jocä, cosatura alba, a cöse haine, totfelii de lucruri femeesce. Mai mult, in programele ce doritorilor se trimit grat Limb'a franceso e limb'a conversatiunii. Competintia anuale in pensiuat: 100 galbey